

DESPRE VALORILE CULTURII ȘCOLARE

Profesor: Hagiu Violeta Alina
Liceul Tehnologic „Emil Racoviță”
Roșiorii de Vede, Teleorman

Înțeleasă ca formă distinctă a culturii în funcție de sistemul organizațional și instituțional în care se manifestă cultura școlară poate fi definită printr-o primă perspectivă având ca element dominant conținutul culturii în general.

Școala crează un prim nivel al conținutului culturii școlare, care, ca un sistem organizațional își proiectează acțiunile cu scopul de a acumula și transmite sisteme de idei, cunoștințe, concepții, convingeri, teorii pe care elevii le surprind, învață preluându-le prin relația educațională educator-educat și le adoptă ca forme, nivele operaționale în dirijarea și evaluarea acțiunilor lor.

Concepția cultural-cognitivă promovată de W.H. Goodenough, susține înțelegera culturii ca un sistem de cogniții funcționale, structurate într-un sistem de cunoștințe care-i dau posibilitatea individului să știe și să poată să se comporte în mediul social în care trăiește.

Pornind de la definirea educației din perspectivă interrelațională elev-educator, dar și evidențiind permanența relațiilor și raporturilor dintre elevi, dintre elevi și alți indivizi implicați în procesul educațional se susține un alt nivel al funcționării culturii școlare- nivelul relațiilor și raporturilor interpersonale ca mod de edificare și acțiune al unui nou status al tânărului- cel de elev și/sau student. Asemenea relații se manifestă dominant într-un cadru formal dar nu putem neglija și tipuri cu caracter informal, de relații stabilite și acționând fie pe orizontală fie pe verticală, fie în sensul exercitării unor roluri de autoritate, fie drept colaboratori spre satisfacerea unor sarcini și finalități. Modul cum sunt percepute, înțelese și acceptate aceste relații ne propune o imagine asupra percepției și înțelegerii statutului tânărului ca subiect educațional, care pătruns într-o școală- instituție educațională, după ce și-a dobândit un asemenea statut și rol se vede nevoit să-l accepte și mai puțin îl poate schimba.

Ca orice formă de acțiune umană și organizare socială, școala funcționează după anumite norme, reguli, principii care constituie un alt nivel de funcționare a culturii școlare. Definite în diverse moduri, în funcție de obiectivul analizei, normele care acționează ca și conținuturi ale culturii școlare pot fi înțelese ca reglementări care direcționează în sensul acceptării sau delimitării unor forme de acțiuni, activități specifice instituțiilor educaționale. Asemenea reglementări pot forma sisteme instituționalizate, regulamente, coduri etc., care fiind adoptate formează cadre care dirijează, reglază, controlează și sancționează comportamentul indivizilor încadrați în asemenea forme educaționale.

Adoptând modul prezentat de E.Păun, există două tipuri de norme specifice culturii școlare:

- Norme instituționale;
- Norme consensuale.

Normele instituționale sunt formulate în reglementările cu caracter instituțional legislativ care vizează organizarea și funcționarea școlii ca instituție socială. Asemenea norme sunt cuprinse și în „Legea învățământului” și în „ Statutul personalului didactic”.

Spre deosebire de acestea care au un câmp de acțiune exhaustiv cuprinzând întregul sistem educațional există și norme care vizază evoluția procesului educațional dintr-o instituție școlară și sunt cuprinse în regulamente, precizări etc.

Normele consensuale sunt elaborate de o instituție educațională și au un caracter intern fiind respectate doar în acest cadru ca urmare a unor înțelegeri, demersuri consensuale între „părțile” participante la procesul educațional.

Fiecare școală își desfășoară activități specifice ocazionate de diverse evenimente, situații, fapt ce creează condiții instituirii unor obiceiuri, tradiții care formează un alt mod de funcționare al culturii școlare, care asemenea primelor nu-l acceptă pe tânăr delimitându-se decât în măsura în care își asumă riscul unor pierderi pe planul integrării.

Valorile culturii școlare constituie formele de exteriorizare ale acestui tip de cultură care o pot impune în societate, fie în competiție fie în completare consensuală cu alte forme de cultură văzute din perspectiva sociologică și raportate la școală, ca formă de organizare socială, valorile pot fi considerate ca expresii individuale și colective ale unui mod de organizare a școlii ca sistem funcțional. Valorile culturii școlare nu pot fi văzute doar preferințe individuale ci fiind cunoscute, adoptate și respectate de către membrii acestui tip de instituție reprezintă aprecieri socializante cu caracter supraindividual. Pe plan acțional valorile dimensionează tipuri, moduri, forme acționale la care indivizii aderă și prin care alături de funcțiile normativ-dirijiste, asigură evoluția normală a instituției și prin aceasta atingerea unei funcționalități conforme unei ordini specifice. Valori ca: onestitate, adevăr, altruism, cooperare, competiție, toleranță, egalitate, respect de sine ș.a., specifice întregii societăți pot funcționa și pe plan educațional alături de altele specifice: respect față de educat, încredere, exigență, atașament profesional, respect față de școală, spirit cognitiv, spirit critic, deschidere ș.a..Acest tip de cultură acționând fie ca subcultură, acționează în corelație cu alte tipuri de subculturi specifice unor organizări sau instituții sociale.

Ca și școala, și cultura școlară acționează în continuarea familiei, fie în prelungirea acesteia, fie delimitându-se și distanțându-se, fie în opoziție cu aceasta. Așa cum educatorii aduc în școală forme comportamentale specifice rolurilor paterne, la fel putem spune că și tinerii educabili pot continua să se comporte după rolurile de fii și fiice învățate și adoptate în familie. Multe din asemenea roluri au un caracter preșcolar, altele au un caracter antișcolar diminuând funcționalitatea demersului specific. Subcultura școlară, în multe situații se opune tendinței evoluției personalității tinerilor prin caracterul coercitiv, conservator, dar poate acționa și în sensul evoluției acesteia când formele specifice corespund așteptărilor și aspirațiilor tinerilor. Subcultura școlară poate acționa ca o contracultură, determinând schimbări în acțiunile axiologice și de aici pe plan comportamental pentru unii tineri cu anumite convingeri, concepții nefundamentate. De altfel, această subcultură, poate acționa ca o contracultură, în raport cu alte subculturi (politică, religioasă, etnică) și chiar în raport cu cultura dominantă din societate, dacă aceasta cunoaște sensuri și modalități contrare în evoluție.

Prin adoptarea și recunoașterea pe plan social a modelului comportamental specific culturii școlare exteriorizat de către actorul care a parcurs o etapă educațională putem să-l recunoaștem pe acesta ca un subiect activ care a înclinat dinspre inferiorul reușitei spre un miraj al acestei reușite cerut și așteptat de el și de societatea din care face parte.

BIBLIOGRAFIE:

1. Goodenough, W.H., *Culture Language and Society*. Reading, Mass.: Addison-Wesley Modular Publications, No. 7., 1971.
2. Păun, E., – *Școala – abordare sociopedagogică*, Iași, Editura Polirom, 1999